

Bijzondere post

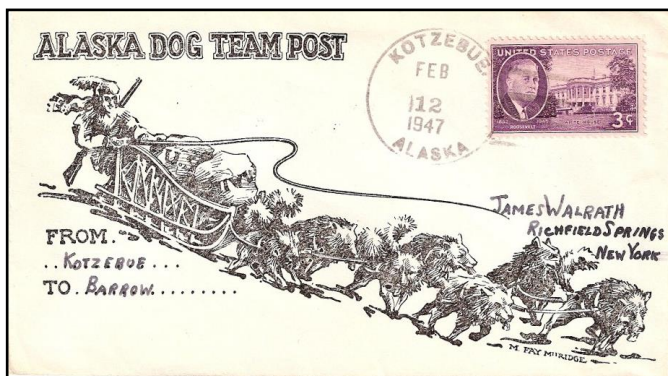

Aflevering 46

Door Daan Koelewijn,

WINTERPOST

Onder winterse omstandigheden is het soms moeilijk om post te vervoeren. Daarom maakt men dan vaak gebruik van bijzondere manieren om de post op de bestemde plaats te krijgen.

Brief van de Alaska Dog Team Post uit een koud Alaska in februari 1947

Sledehonden

In één van de vorige afleveringen van 'Bijzondere Post' vertelde ik u al uitvoerig over de hondensleeppost in Alaska en Canada. Daar wil ik het nu dus niet over hebben. Ik laat u nog wel even een brief zien van deze postvorm.

Poolpost

Poolpost is post verzonden vanuit de poolstreken. Dikwijls is deze post afkomstig van poolexpedities of van wetenschappelijke stations, gevestigd in het Zuidpoolgebied. Soms wordt voor poolpost gebruikgemaakt van apart uitgegeven postzegels. De eerste poolzegels werden uitgegeven in 1897 door de Duitse kapitein Wilhelm Bade, voor een plaatselijke postdienst op Spitsbergen. Op de zegels van 10 öre stond een walvis op een ijschots.

In 1908 gaf Nieuw-Zeeland een zegel uit t.b.v. de Zuidpoolexpeditie van Sir Ernest Shackleton. Drie jaar later volgden twee zegels ten behoeve van de expeditie van kapitein Robert Scott. In verband met poolexpedities worden soms ook opdrukken aangebracht op bestaande postzegels.

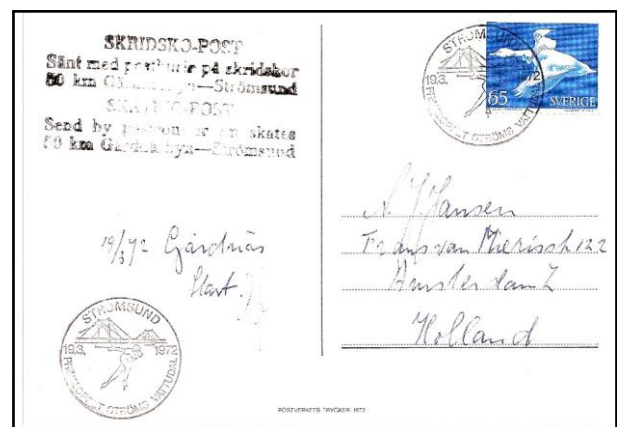

Brief van een Duits wetenschappelijk zuidpoolstation uit 1984

Schaatspost

Als het water bevroren is, kan er ook nog post over worden vervoerd. We spreken in dat geval over schaatspost.

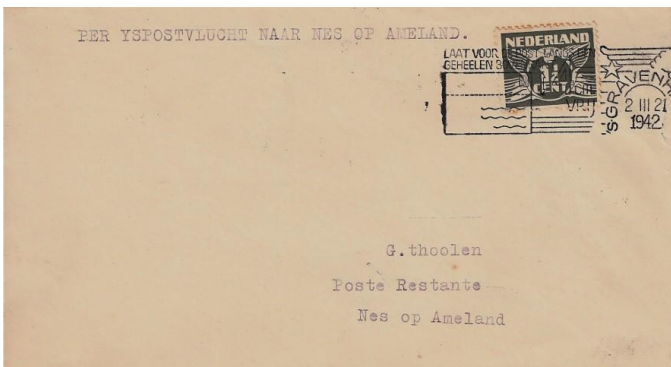
Op 19 maart 1972 vond een dergelijk vervoer plaats tussen Gärdnäsbyn en Strömsund in Zweden, over een afstand van 50 kilometer. Er werd een speciaal schaatspoststempel gebruikt in het Engels en het Zweeds. De Engelse tekst luidt: "Send by postcourier on skates 50 km Gärdnäsbyn-Strömsund."

IJspost

Tijdens strenge winters, als de Waddenzee of de Zuiderzee (u weet het, later IJsselmeer) dichtgevroren waren, konden de veerboten de Waddeneilanden en Urk niet bereiken. Ook andere gebieden, zoals Overflakkee en Schouwen raakten door Koning Winter in de problemen. Het is te begrijpen dat ook de post vanuit en naar die eilanden niet kon worden vervoerd langs de gebruikelijke weg. Om deze gebieden toch te kunnen voorzien van post en uiteraard ook voedsel, werden vliegtuigen en later ook helikopters ingezet.

Deze vluchten werden voor de Tweede Wereldoorlog uitgevoerd door de Legervliegdiens, de Marine Luchtvaartdienst en de KLM. Tijdens die oorlog

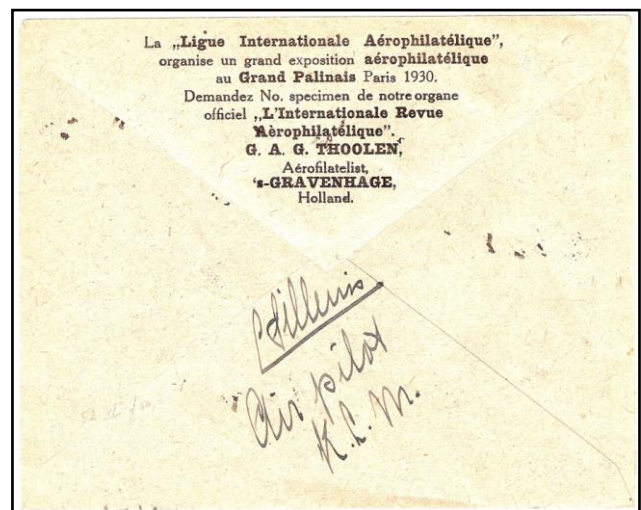
In de winter 1941/1942 waren de Waddeneilanden door ijsgang geïsoleerd; er werden regelmatig ijspostvluchten uitgevoerd

verzorgde de Duitse luchtmacht deze hulpvluchten. Na de oorlog voerde de Koninklijke Luchtmacht de meeste noodpostvluchten uit. Meestal vertrokken de hulpvluchten vanuit Amsterdam (Schiphol), maar er is ook gevlogen van het vliegveld bij Rotterdam (Waalhaven) en vanaf Eelde.

De eerste vlucht vond plaats op 6 januari 1922 naar de Waddeneilanden. In het dagblad 'De Amsterdammer' van 11 februari 1922 las ik hoeveel moeite het kostte om te landen op het bevroren strand. Bij die eerste vlucht werd behalve post ook gist naar de eilanden gebracht. De bakkers hadden verzuimd dit in te slaan.

De zeer strenge winter van 1929, die tot ver in maart duurde, had als gevolg dat de Waddeneilanden, Urk en Overflakkee geïsoleerd raakten. In die periode werden op meer dan twintig dagen hulpvluchten uitgevoerd. Hieronder toon ik een poststuk, vervoerd in maart 1929. Op het stuk een groen stempel met de tekst: "De Koninklijke Luchtvaart Maatschappij K.L.M. voerde in de maanden Februari en Maart '29, terwijl alle verbinding te water door de ijsmassa's gestremd was, 35 postvluchten uit in opdracht van de Nederlandsche Posterijen waarbij onder andere dit stuk meevloog". Op de achterzijde van het stuk staat de handtekening van piloot Sillevius.

Ook in het buitenland had men belangstelling voor onze kennis van ijspostvluchten. Zo vloog de KLM in 1929 gedurende veertien dagen van Kopenhagen naar Odense v.v. Vanaf 1948 ging men ook helikopters inzetten. De tot nu toe laatste vlucht werd uitgevoerd op 6 februari 1976. Een helikopter vloog toen 250 kilogram post van de vliegbasis Leeuwarden naar Ameland.

IJsvluchtpost naar Ameland in 1929

Belang van winterpost voor thematici

Winterpost kan worden opgenomen in verzamelingen waarin deze postvorm past..., maar met mate. Heel veel poststukken in dit genre zijn filatelistisch beïnvloed. Vroeger noemden we dit met een wat onvriendelijk woord: maakwerk. De poststukken bijvoorbeeld van de ijspost zijn dikwijls geproduceerd en verzonden door een meneer G.A.G. Thoolen. Maar ook de hondensleeppost, de poolpost en de schaatspost worden door deskundigen herkend als filatelistisch beïnvloed. Eén stukje is leuk, maar niet meer. ■